

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»
Південний регіональний центр
Національної академії правових наук України

ПРАВОВІ ТА ІНСТИТУЦІЙНІ МЕХАНІЗМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

МАТЕРІАЛИ Міжнародної науково-практичної конференції

*15–16 травня 2015 року
м. Одеса*

У двох томах

Том 1

Одеса
«Юридична література»
2015

УДК 340(477)(063)
ББК 67(4Укр)я43
П685

Перший том матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції «Правові та інституційні механізми забезпечення сталого розвитку України» відображає результати філософських, політичних, соціологічних, загальнотеоретичних та історико-правових досліджень держави та права. Розглядаються актуальні проблеми міжнародного права, права Європейського Союзу і порівняльного правознавства, сучасного конституціоналізму, морської та митної політики держави. Приділено увагу питанням трудового, земельного, аграрного та екологічного права, права соціального забезпечення. Аналізуються проблеми застосування сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у правовій сфері.

Видання буде корисним для наукових працівників, викладачів, докторантів, аспірантів, студентів вищих юридичних навчальних закладів, а також юристів-практиків, які цікавляться особливостями правового розвитку сучасної України.

Відповідальний редактор *М. В. Афанасьєва*

Друкується за рішенням Вченої ради Національного університету «Одеська юридична академія» (*протокол № 6 від 14 квітня 2015 р.*)

Матеріали видано в авторській редакції.

ISBN 978–966–419–215–3 (у 2 т.)
ISBN 978–966–419–216–0 (т. 1)

© Національний університет
«Одеська юридична академія»,
2015
© Південний регіональний центр
Національної академії правових
наук, 2015

МІНЧЕНКО Д. А.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірантка кафедри міжнародного права та міжнародних відносин

ДО ПИТАННЯ ВИЗНАННЯ РІШЕНЬ ІНОЗЕМНИХ СУДІВ В УКРАЇНІ

Відповідно до ст. 14 ЦПКУкраїни судові рішення, що набрали законної сили, обов'язкові для всіх органів державної влади і органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій, посадових чи службових осіб та громадян і підлягають виконанню на всій території України, а у випадках, встановлених міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, — і за її межами.

Однак у випадках, коли виникає необхідність виконати судові рішення, ухвалені судом однієї держави, на території іншої, можуть виникнути проблеми, пов'язані з визнанням законної сили такого рішення на території даної держави. Як зазначає Т. Я. Фортуну, дія судового рішення, винесеного судом однієї держави, обмежена територією цієї держави, оскільки судові рішення розглядається як частина правопорядку тієї держави, в межах юрисдикції якої воно було винесене (Фортуну Т. Я. Поняття та правова природа визнання та виконання рішень іноземних судів в Україні / Т. Я. Фортуну // Адвокат. — 2011. — № 7(130). — С. 41–44).

Водночас світові глобалізаційні процеси, тенденції до спрощення переміщення товарів та людей через кордони різних країн вимагають вдосконалення механізму здійснення судового захисту фізичних та юридичних осіб у випадках, коли ухвалення судового рішення та його виконання здійснюється у різних країнах.

З аналізу положень ст. 390 ЦПК України можна зробити висновок, що під рішеннями іноземних судів, що визнаються та виконуються в Україні, необхідно розуміти рішення судів іноземних держав; інших компетентних органів іноземних держав, до компетенції яких належить розгляд цивільних чи господарських справ; іноземних чи міжнародних арбітражів.

Відповідно до ст. 81 Закону України від 23.06.2005 року № 2709-IV «Про міжнародне приватне право» в Україні можуть бути визнані та виконані рішення іноземних судів у справах, що виникають з цивільних, трудових, сімейних та господарських правовідносин, вироки іноземних судів у кримінальних провадженнях у частині, що стосується відшкодування шкоди та заподіяних збитків, а також рішення іноземних арбітражів тайншихорганівіноземних держав, до компетенції яких належить розгляд цивільних і господарських справ, що набрали законної сили.

Визнання рішення іноземного суду — поширення законної сили рішення іноземного суду на територію України в порядку, встановленому

законом (п. 10 ч. 1 ст. 1 Закону України від 23.06.2005 року № 2709-IV «Про міжнародне приватне право»).

В. А. Бігун справедливо вказує, що визнання іноземного судового рішення є необхідною передумовою його примусового виконання, яке можливо лише внаслідок відповідного розпорядження компетентного суду тієї держави, у якій запрошується дозвіл на таке виконання. Інакше кажучи, визнання іноземного рішення може мати місце і без його виконання, тоді як виконання неможливо без його визнання (Курс цивільного процесу: підручник / В. В. Комаров, В. А. Бігун, В. В. Баранкова та ін.; за ред. В. В. Комарова. — Х.: Право, 2011. — 1352 с.). Все залежить від виду рішення іноземного суду — рішення про визнання чи рішення про присудження.

Рішення про визнання — це рішення, яким підтверджується наявність (або відсутність) між сторонами певних правовідносин. Вказаним рішенням суд лише офіційно підтверджує належність позивачеві певного суб'єктивного права. При цьому відповідач не примушується таким рішенням до виконання свого обов'язку в натурі. Тому таке рішення не підлягає примусовому виконанню. Відповідно до п. 17 постанови Пленуму Верховного Суду України від 24.12.1999 року № 12 «Про практику розгляду судами клопотань про визнання й виконання рішень іноземних судів та арбітражів і проскасування рішень, постановлених у порядку міжнародного комерційного арбітражу на території України» такими рішеннями є рішення про визнання прав, оголошення банкрутом, визнання недійсними певних актів, визнання, оспорення чи позбавлення батьківства, розірвання шлюбу, встановлення фактів, що мають юридичне значення, усиновлення, визнання громадянина безвісно відсутнім чи оголошення померлим тощо.

Рішення про присудження — це рішення, яким офіційно підтверджуються права, обов'язки та законні інтереси сторін, і присуджується їх примусове виконання однією стороною на користь іншої. Реалізація приписів такого рішення можлива у добровільному порядку самим боржником, або примусово — органами державної виконавчої служби.

Отже залежно від виду рішення іноземного суду (підлягає воно примусовому виконанню чи ні) ЦПК України визначає процедуру його визнання та виконання на території України. Розгляд та вирішення судом питання про визнання та виконання рішення іноземного суду, що підлягає примусовому виконанню, та визнання рішення іноземного суду, що не підлягає примусовому виконанню здійснюються за схожою процедурою. Принципова різниця полягає у наявності строку звернення до суду за вирішенням питання про визнання та виконання рішення іноземного суду, що підлягає примусовому виконанню, а також необхідності суду встановити, в якій частині рішення іноземного суду ще не було виконане та чи виконувалося воно взагалі.